

DET ÆLDSTE DIGT FRA ST. HALLVARDS BY

Det er en velkendt sak at Kristianas ledende stilling i norsk aandsliv er forholdsvis ny. Før Wergelands tid var Tullin den eneste betydelige digter som hadde sit hjem her. Den norrøne literatur har sjelden noget lokalt præg, og Oslo har aldrig spillet nogen større rolle for skaldedigtningen eller sa-gaerne. Da norsk forfattervirksomhet langsomt og smaat kom igang igjen ved midten av det 16de aarhundrede, tok den sit hovedsæte i Bergen, og gjennom hele foreningstiden med Danmark er Bergen den eneste by i Norge hvor det er literær sammenhæng mellem generationernes og aarhundredernes frembringelser. Men i en række enkelte tilfælde begynder dog Oslo-Kristiania at hævde en betydningsfuld plads. Her oprettes vort første boktrykkeri, og Viken er centrum for sterke religiøse bevægelser: katolsk propaganda i 1610–20-aarene, og egteparret Niels Svendsen Chronichs og Maren Jensdatter Jersins kjetterske virksomhet en menneskealder senere. Langt større betydning hadde dog de mænd som man pleier at sammenfatte under navnet Oslokredsen (ca. 1600), og som ved sine lærde studier og latinske skrifter formelig gav sin tids Oslo et europæisk universitetspræg. Trods hanseaterne var Bergens aandsliv i 16de–17de aarh. sterkt nationalt, mens Oslo-Kristiania ofte tok farve av fremmede indflyttere og fremmede tanker. Ogsaa Oslokredsens mænd var for størstedelen danske av fødsel eller æt. Men én av dem — og det den merkeligste — var helt norsk: Hallvard Gunnarson, den betydeligste repræsentant her hjemme for den europæiske humanisme. Hans hovedverk er

det latinske digt *Acrostichis* om Christian IV's hyldning paa Akershus 1591 (utgit av A. E. Eriksen i Aars og Voss's skoles indbydelsesskrift 1870; nogen utdrag er frit oversat i Syn og Segn 1913). Man har pekt paa den historiske værdi av dets meddelelser, og paa det interessante i skildringerne av de norske bønder, som kommer for at hylde kongen. Men ogsaa literært har digtet værdi og interesse. Her holder hyrdepoesien sit indtog i Norge. Første afdeling av digtet bestaar av en samtale mellem Corydon og Thyrsis. De to hyrder sitter og stirrer ned mot Oslo, hvor husene fyldes av fornemme folk, mens trompeterne toner fra Akershus gamle borg; paa velklingende heksametre gir Corydon forklaring paa hvad der skal ske, og lovpriser den unge konge. Som indledning til denne samtale faar vi en liten naturskildring, som kan gjengis slik:¹

Thyrsis og Corydon hvilte med kvæget ved bredden av Frysja,
 Den som blandt løvrike oretrær ned gjennom markerne skjærer,
 Bugter og slynger sig frem mellem gater og huse i Oslo,
 Og med et pludselig sprang styrter ut i de havsalte bølger.
 Corydon slik tok til orde: Mens kvægflokken mættet
 Drøvtygger her under træernes skygge, mens solen
 Gløder som ild, hvor den sænker sig ned i Hesperiske² bølger,
 Og paa sin vandring snart sætter i brand de midterste jordstrøk,
 Vil vi paa røfløiter spille og dertil et kvæde fremsige.
 Ti ogsaa vi flammer varmt, skjønt ikke av ild fra titanen³.
 Om denne grotte du liker, da følg mig, o Thyrsis, til stedet,
 Som av den løvrike løns vidtskyggende grener omringes,
 Og hvor vi heldig er fri for solens den brændende hete.
 Hør, hvordan rundt omkring i træets øverste grener
 Fuglene, hver fra sit bo, lar klinge de yndigste sange!
 Her kan du se hvor rikt sig jorden med blomster har pyntet,
 Og en guddommelig vellugt de sprer over marker og enge,
 Vindene suser og blaaser herind med kjølede luftning,
 Her risler ilende bølger forbi med sin lokkende mumling.

Disse linjer er bare som et litet hjørne av Hallvard Gunnarsons verk, men vi vilde nødig undvære dem; de gir os den første digteriske skildring av Akersdalen, med orekrat og store lønnetrær, og med Akerselven som bugter sig ned gjennom

¹ Paa egte humanistisk vis har den et klasisk forbillede: Platons berømte skildring i Phaidros av en samtale under en skyggende platan ved bredden av en rislende elv.

² D. v. s. vestlige.

³ D. v. s. solen.

Svarstad: Fra Akerselven.

markerne til byen og fjorden¹. Og de minder os om de fine smaa landskapskildringer, som paa samme vis ofte er anbragt i renæssansetidens malerier, og gir bakgrund og perspektiv til dens menneskefremstilling. Den næste digteriske skildring fra Akersdalen, Tullins Maidagen, er endnu præget av hyrdestilen, og virker mere abstrakt og stiliseret end Hallvard Gunnarsøns; ogsaa Maidagen kan finde sin paralel i malerkunsten: Den viser os et ideallandskap i Claude Lorrains genre. Senere har stadig digtning og malerkunst fulgt hverandre, og sammen gjenne-
gaat romantik, realisme og impressionisme. Og i vore dager staar de to kunstarter hverandre meget nær, som vi tydelig ser det netop i skildringerne av Kristiania by og omegn: Sigrid Undset Svarstads digtning og hendes mands malerier gir hver med sine virkemidler uttryk for det som for vor tid staar som karakteristisk for byen og dens omegn.

¹ Fem aar tidligere hadde rigtignok biskop Jens Nielsøn i sit latinske digt *Idyllion de cordis humani pressura* anbragt et par linjer om Akersdalen, men de er mere schablonmæssige og har mindre digterisk værdi end Hallvard Gunnarsøns skildring.